

УДК 784.4(477:1-87):378.011.33.013.74-057.87

Богдан Луканюк

МУЗИЧНИЙ ФОЛЬКЛОР.
ПОРІВНЯЛЬНЕ ЕТНОМУЗИКОЗНАВСТВО:
ПРОГРАМА

для музичних вишів (III–IV рівнів акредитації) зі спеціальності
№ 0202 „музичне мистецтво”, спеціалізації 7.020205-б
„етномузикознавство” (Освітньо-кваліфікаційний ступінь „Магістр”)

Богдан Луканюк, етномузиколог, канд. мистецтвознавства, професор, провідний науковий співробітник ПНДЛМЕ при Львівській національній музичній академії імені М. В. Лисенка (Львів), lukaniuk@ukr.net, +38 098 496 85 71.

Програма репрезентує підсумковий етап вивчення музичного фольклору студентами-етномузикологами та покликана синтезувати й закріпити їхні знання із двох попередніх курсів – українського та зарубіжного музичного фольклору.

Сьогодні порівняльна етномузикологія як окрема дисципліна ще не сформована – вона надалі перебуває в процесі свого становлення. Однак такий стан не позбавляє дисципліну права на існування. Навпаки, систематична розробка її методично-дидактичних основ стимулюватиме молодих спеціалістів до теоретично осмислюваних подальших пошуків у цьому напрямі.

Навчальний курс націлений на узагальнююче ознайомлення з важнішими проблематиками та методиками порівняльних досліджень так, як вони представлені в класичній музично-фольклористичній літературі. Тому проходження предмета повинно відбуватися в максимально творчій атмосфері та під керівництвом викладача з достатнім досвідом власних порівняльних досліджень.

Увесь курс розкладається на дві частини – теоретичну й історичну. У першій з них викладаються головні методологічно-методичні засади етномузикознавчих порівняльних студій, а в другій – прослідковується розвиток компаративістичних поглядів у дослідній практиці як вітчизняних науковців, так і найвидатніших вчених сусідніх країн.

Курс розкриває ключові питання компаративістики, її зародження, генеральної проблеми й основних дослідницьких засобів тощо, та підготовляє студентів до подальшої самостійної практичної роботи, виробляє навички критичного освоєння літератури та порівняльного зіставлення окремих праць.

Ключові слова: програма, музичний фольклор, порівняльне етномузикознавство, компаративістика, дослідницькі засоби.

Обсяг курсу – 54 години.
З них: лекційно-семінарські – 36 годин,
самостійна робота – 18 годин.

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Предмет „Порівняльне етномузикознавство” вінчає проходження всього курсу „Музичний фольклор” та в принципі покликаний синтезувати його два основні розділи – вітчизняний („Український музичний фольклор”) і зарубіжний („Музичний фольклор народів світу”). Однак на сьогодні порівняльна етномузикологія як окрема дисципліна на міру, скажімо, порівняльного мовознавства все ще не склалася – вона надалі перебуває в процесі свого становлення і наразі не володіє достатньою масою нормативних даних, що можуть бути запропоновані для дидактичного вивчення: наявні дослідницькі висновки переважно є дискусійними, значною мірою залежними від поглядів того чи іншого автора, і потребують свого подальшого студіювання задля їх остаточного справдження чи спростування.

Такий, незважаючи на півстолітню історію, фактично зародковий стан аж ніяк не позбавляє дисципліну права на існування. Навпаки, систематична розробка її методично-дидактичних основ стимулюватиме молодих спеціалістів до теоретично осмислюваних подальших пошуків у цьому напрямі. На даному ж, по суті початковому, етапі свого становлення навчальний курс має бути націлений головним чином на узагальнене ознайомлення з важнішими проблематиками та методиками порівняльних досліджень так, як вони представлені в класичній музично-фольклористичній літературі. Тому проходження предмета повинно відбуватися в максимально творчій атмосфері та під керівництвом викладача з достатнім досвідом власних порівняльних досліджень.

Відповідно увесь курс розкладається на дві частини – теоретичну й історичну. У першій з них викладаються головні методологічно-методичні засади етномузикознавчих порівняльних студій, а в другій – прослідковується розвиток компаративістичних поглядів у дослідній практиці як вітчизняних науковців (у трьох умовних аспектах – „дотипологічному”, „типологічному” й „позатипологічному”), так і найвидатніших учених сусідніх народів (росіян, поляків та угорців).

Першу частину доцільно проходити у вигляді оглядових лекцій, присвячених розкриттю ключових питань – поняття компаративістики, її зародження, генеральної проблеми й основних дослідницьких засобів тощо, аби в той спосіб окреслити найзагальніші підоснови для подальшої практичної, значною мірою самостійної роботи. Натомість для другої частини найвідповіднішою видається форма семінарських занять, головним завданням яких є критичне освоєння монографічно охопленої літератури, а також вироблення навичок порівняльного зіставлення окремих праць строго за проблематиками, що в них розглядаються. На практиці кожен семінар повинен містити такі вузлові моменти: 1) вступне слово викладача, 2) виступи студентів за планом семінару, 3) вільна дискусія на тему семінару в цілому чи його окремих положень і 4) прикінцеві висновки викладача.

По завершенні кожної з частин слід проводити підсумкове контрольне заняття (модуль), під час якого студент повинен представити чистові конспекти лекцій та опрацьованої літератури, а також письмово відповісти на два-три питання в білеті. За наслідками обох модульних опитувань нараховується відповідна кількість балів, сума яких є підставою для попередньої підсумкової оцінки та допуску до завершального іспиту.

На заочному відділенні орієнтовний навчальний курс проходить в дещо скороченому обсязі, обмежуючись визначними посталями вітчизняної етномузикології. Із зарубіжним досвідом студентів можна рекомендувати ознайомитися самостійно та продемонструвати свої знання під час другого з ряду модуля (конспекти опрацьованої літератури, письмові відповіді на питання білету).

Завершує пройдений предмет іспит, який підсумовує диференційована оцінка знань усього курсу „Музичний фольклор”, усіх його трьох розділів, тому містить комп’ютерне тестування та усні відповіді студента на три питання білета з вітчизняного, зарубіжного музичного фольклору й етномузичної компаративістики, а також попередній захист власної невеличкої порівняльної студії (обсягом до 0,25 а/а, тобто 5-6 сторінок машинопису) на завчасно обрану й апробовану педагогом (кафедрою) тему.

ОРИЄНТОВНИЙ ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

а) денний відділ

№№ тем	Назв и тем	Кількість годин	
		лекції	семінари
–	Вступні поняття	2	–
1	ТЕОРЕТИЧНА ЧАСТИНА: „Порівняльне музикознавство”	2	–
2	Національний стиль	2	–
3	Теорія та методологія порівняльних досліджень	6	–
–	Контрольне заняття (модуль)	–	2
4	ІСТОРИЧНА ЧАСТИНА: Питання компаративістики у працях М. Лисенка та П. Сокальського.	–	2
5	Особливості поглядів Ф. Колесси на порівняльні дослідження	–	2
6	С. Людкевич як представник „порівняльного музикознавства”	–	2
7	Методологічні досягнення в порівняльних дослідженнях К. Квітки	–	4
8	Методологія порівняльних досліджень у книзі В. Гошовського „Біля джерел народної музики слов'ян”	–	2
9	Позагіпологічні („інтонаційні”) порівняльні студії (О. Правдюка, А. Рубцова, В. Слатова, І. Земцовського)	–	4
10	Порівняльні висновки Б. Бартока в книзі „Музика Угорщини та сусідніх народів”	–	2
11	Компаративістичні аспекти дослідження А. Чекановської „Народні мелодії вузького обсягу в слов'янських країнах”	–	2
–	Підсумкове (контрольне) заняття (семінар, модуль)	–	2

Всього 12   **24**

б) заочний відділ

№№ тем	Назви тем	Кількість годин	
		лекції	семінари
–	Вступні поняття	1	–
1	ТЕОРЕТИЧНА ЧАСТИНА: „Порівняльне музикознавство”	1	–
2	Національний стиль	1	–
3	Теорія та методологія порівняльних досліджень	3	–
–	Контрольне заняття (модуль)	–	2
4	ІСТОРИЧНА ЧАСТИНА: Питання компаративістики у працях М. Лисенка, П. Сокальського, Ф. Колесси та С. Людкевича	–	2
5	Методологічні досягнення в порівняльних дослідженнях К. Квітки	–	2
6	Методологія порівняльних досліджень у книзі В. Гошовського „Біля джерел народної музики слов’ян”	–	2
7	Позатипологічні (“інтонаційні”) порівняльні студії (О. Правдюка, А. Рубцова, В. Єлатова, І. Земцовського)	–	2
–	Підсумкове (контрольне) заняття (семінар, модуль)	–	2
Всього		6	12

ЗМІСТ КУРСУ

Вступ

Поняття компаративістики як методу досліджень. Його досягнення в різних галузях знань. Застосування методу порівняння в етномузикології, його понадстолітня історія. Брак на сьогодні як фактологічних, так і теоретично-методологічних узагальнень. Окремі монографічні дослідження пробного характеру. Потреба сформування дисципліни – наукової та дидактичної. Ресурси навчального курсу, шляхи їхнього поповнення.

Обсяг і зміст цього навчального курсу, його програмні вимоги та способи проходження.

ТЕОРЕТИЧНА ЧАСТИНА

Тема 1. „Порівняльне музикознавство”

Поява компаративістичних напрямів та шкіл в європейських науках (мовознавство, літературознавство, біологія, правознавство, психологія, етнографія, соціологія, статистика й ін.), їхні досягнення. Зародження порівняльного музикознавства (*vergleichende Musikwissenschaft*) передовсім під впливом успіхів порівняльного мовознавства. Основне завдання – історична реконструкція прамузики в Європі (до появи нотного письма) на підставі порівняльного вивчення музичних культур інших континентів. Дві головні гілки порівняльного музикознавства та їх представники. Порівняльне музикознавство у США. Досягнення та невдачі музикознавчої компаративістики.

Тема 2. Національний стиль

Національний стиль у музиці, зокрема в народній, як генеральна проблема двох перших хвиль композиторського фольклоризму й ужиткової фольклористики XIX ст. Надії покладавані на дані музичної етнографії. Уроки полеміки С. Людкевича та Ф. Колесси про український національний стиль у музиці. Об’єктивне й історично-суб’єктивне в національному стилі, зокрема генетично „чуже” (асимільоване) як знакове „своє”. Наукові спроби розмежування „свого” (питомого) та „чужого” (напливового) в етномузиці. Мелогографічні дослідження різного територіального обсягу й типологічного рівня. Питання методології та інтерпретації, зокрема невідповідності окремих ізомелів національним (наднаціональним і внутрішньо-національним) поділам.

Тема 3. Теорія та методологія порівняльних досліджень

Сутність порівняльного методу досліджень. Основні форми: порівняльно-зіставлювальний, порівняльно-типологічний і порівняльно-історичний методи. Особливості їх застосування в гуманітарних науках і в етномузикознавстві. Значення частотних характеристик.

Головна мета порівняльних студій – вироблення типологічної та генеалогічної класифікацій етномузики народів світу на основі розмежування властивих їм автохтонних і алохтонних етномузичних ознак, виявлення ступеню їх типологічної подібності та генетичної спорідненості, еволюційної чи інволюційної тенденцій.

Міграційний фольклор. Теорія етномузичної асиміляції, її становлення та здобутки.

Синхронічний та діахронічний зрізи (аспекти) порівняння та орієнтовні структурні рівні – окремих елементів музичної мови (морфології меліки та ритміки, синтаксису, фонетики, фактури тощо), пісенного типу (типової форми), жанровості та етнокультури. Позамузичні виходи (зіставлення з даними суміжних наук).

Потреби дальшого вдосконалення методології порівняльних досліджень, її єдності для різних етномузичних культур. Проблеми точного окреслення одиниць порівняння, обсягу варіанта, пісенного типу, „інтонаційної схожості” тощо, підготовче створення їх реєстрів (типологічних каталогів, мелогеографічних атласів). Значення комп’ютеризації процесів дослідження.

Залежність успіхів міжнаціональних (міждіалектних) порівняльних студій від міри вивчення національних (діалектних) етномузичних культур.

ІСТОРИЧНА ЧАСТИНА

Семінар 1. Питання компаративістики у працях Миколи Лисенка та Петра Сокальського

Порівняльні аспекти в рефераті М. Лисенка „Характеристика музичних особливостей українських дум і пісень, виконуваних кобзарем Вересаєм” і статті „Народні музичні інструменти на Україні”. Відмітні особливості українського та російського музичних фольклорів. Позасхіднослов’янські екскурси у трактаті П. Сокальського „Руська народна музика, російська і українська...”. Започаткування теорії орієнтальних впливів, зокрема східного походження хроматизмів.

Семінар 2. Особливості поглядів Філарета Колесси на порівняльні дослідження в народній музиці

Порівняння віршової ритміки слов’янської народної поезії в „Ритміці українських народних пісень” Ф. Колесси. Вплив на його компаративістичні погляди П. Сокальського. Монографія про дочку-пташку Ф. Колесси, його бачення відношення закарпатської етномузики до етномузики західних сусідів, розвиток ідеї Я. Ст. Бистроня про „карпатський цикл народних пісень – спільних українцям, сло-

вакам, чехам і полякам”. Компаративістичні завдання етномузикознавства у завершенні статті Ф. Колесси „З царини української музичної етнографії”.

Семінар 3. Станіслав Людкевич як представник „порівняльного музикознавства”

С. Людкевич і віденська школа порівняльного музикознавства. Методологічне значення історичної реконструкції форми грецького ному на підставі порівняння з аналогічними фольклорними явищами в дисертації „Дві проблеми розвитку звукообразності” („До питання про драматичну програмну музику”). Основні компаративістичні положення передмови до збірника „Галицько-руські народні мелодії”. Проблеми етномузичної асиміляції в доповіді “Головні напрямні й цілі порівняльних студій над т. зв. мандрівними мелодіями в українському фольклорі”.

Семінар 4. Методологічні досягнення в порівняльних дослідженнях Климента Квітки

Погляди К. Квітки на завдання та методологію порівняльних музично-фольклористичних досліджень. Запровадження мелотипологічних засад у компаративістичні студії над пісенністю слов’ян – східних і західних. Застосування методик реєстрації типів та частотних показників у студії про музичні форми з удвоєними ритмічними групами. Квітчині прийоми виявлення шляхів асиміляції.

К. Квітка про методики мелогенетичних студій. Критика теорії історичного пріоритету пентатоніки й орієнтального походження хроматизму. Питання мелогеографічного поширення пентатоніки. Значення поглиблених тюркологічних та кавказознавчих студій для вітчизняного етномузикознавства.

Проблеми етноорганологічної компаративістики в дослідженнях К. Квітки.

Семінар 5. Методологія порівняльних досліджень у книзі Володимира Гошовського „Біля джерел народної музики слов’ян”

Спроба підсумування теоретичних засад етномузичного слов’янознавства. Схема основних рівнів музично-фольклористичних порівняльних досліджень (пісенний тип – жанр – форма в послідовних

мелогографічних зіставленнях). Внесок у теорію етномузичної асиміляції. Ключові завдання слов'янського етномузикознавства та шляхи їх розв'язання. Кавказознавчі порівняльні студії. Значення „комп'ютерного (етно)музикознавства” для етномузичної компаративістики.

Семінар 6. Позатипологічні („інтонаційні”) порівняльні студії

Порівняльні дослідження на рівні визначених характеристичних елементів музичної мови. Систематичність і рівень порівняльності та спадкоємності таких досліджень. Компаративістичні можливості т. зв. „інтонаційного аналізу”. Методологічна полеміка В. Гошовського та А. Рубцова.

Компаративістичні екскурси в слов'язознавчих працях С. Грици, О. Правдюка, А. Рубцова, І. Земцовського (монографія „Мелодика календарних пісень” та брошура про веснянку „Вийди, вийди, Йванку”), В. Єлатова.

Єврейська етномузична проблематика в фольклорі Центральної та Східної Європи.

Семінар 7. Порівняльні висновки Бели Бартока в книзі „Музика Угорщини та сусідніх народів”

Б. Барток як компаративіст – збирач і дослідник. Його типологія угорської народної пісенності. Особливості бартоківської методики порівняльних аналізів. Теорія староугорського (азійського) походження пентатоніки. Аргументація впливів новоугорської пісні на сусідні народи. Українсько-угорські мелогографічні екскурси. Генеральний висновок про винятково активну позицію угорського музичного фольклору в слов'янському оточенні.

Семінар 8. Компаративістичні аспекти монографії Анни Чекановської „Народні мелодії вузького обсягу в слов'янських країнах”

А. Чекановська про порівняльну етномузикологію. Завдання монографії, її вихідні теоретичні положення та відбір матеріалів. Застосування методів статистики та мелогографічного картографування. Звернення до даних суміжних гуманітарних дисциплін. Співвідношення автохтонності й алохтонності. Імовірність отриманих результатів для студій над етногенезом.

ЛІТЕРАТУРА

1. Асафьев Б. Материалы к лекции [Из истории сравнительного музыкознания] // Асафьев Борис. О народной музыке. – Ленинград, 1987. – С. 210–212.
2. Вертков К., Благодатов Г., Язовицкая Э. Атлас музыкальных инструментов народов СССР. – Москва, 1975. – Изд. 2-е.
3. Восточно-славянский фольклор: Словарь научной и народной терминологии. – Минск, 1993.
4. Гарасимчук Р. Бойківські варіанти російських, чеських, польських, угорських та німецьких танців // Матеріали з етнографії та мистецтвознавства. – 1962. – Вип. 7–8. – С. 90–135.
5. Гарасимчук Р. Гуцульські варіанти російських, чеських та румунських танців // Матеріали з етнографії та мистецтвознавства. – 1961. – Вип. 6. – С. 76–105.
6. Гольдин М. О связях в музыкальном творчестве евреев и соседних народов Восточной и Центральной Европы // Народная музыка. История и типология: Сборник научных трудов памяти профессора Е. В. Гиппиуса (1903–1985). – Ленинград, 1989. – С. 89–104.
7. Горковенко О. Українсько-білоруські пісенні зв'язки // Народна творчість та етнографія. – 1968. – № 2.
8. Горюхина Н. Национальный стиль: Понятие и опыт анализа // Проблемы музыкальной культуры. – Киев, 1989. – Вып. 2. – С. 52–65.
9. Гошовский В. У истоков народной музыки славян: Очерки по музыкальному славяноведению. – Москва, 1972.
10. Грица С. Питання слов'янських взаємин в українській музичній фольклористичі // Міжслов'янські фольклористичні взаємини. – Київ, 1963. – С. 56–57.
11. Грица С. Спільність мелодичних типів у слов'янській пісенності Карпат // Народна творчість та етнографія. – 1966. – № 3. – С. 24–32 (= Грица С. Фольклор у просторі та часі: Вибрані статті. – Тернопіль, 2000. – С. 21–32).
12. Грица С. Функції словесної та музичної мови в ситуації міжетнічних контактів // Історія, культура, фольклор та етнографія слов'янських народів: Доповіді, X Міжнародний з'їзд славистів у Софії, 1988 р. – Київ, 1988. – С. 182–195 (= Грица С. Трансмісія фольклорної традиції: Етномузикологічні розвідки. – Київ; Тернопіль, 2002. – С. 51–66).

13. Елатов В.И. Песни восточнославянской общности. – Минск, 1977.
14. Земцовский И. К изучению музыкальных связей в славянском фольклоре // Русский фольклор. – 1958. – Т. 11. – С. 137–138.
15. Земцовский И. Мелодика календарных песен. – Ленинград, 1975.
16. Земцовский И. О значении болгарского фольклора в исследовании русской народной музыки (К вопросу о сравнительно-типологическом методе) // Болгария – СССР : Диалог о музыке. – Москва, 1972. – С. 60–82.
17. Земцовский И. О методологической сущности интонационного анализа // Советская музыка. – 1979. – № 3. – С. 24–29.
18. Земцовський І. Следами веснянки из фортепианного концерта П. Чайковского. Историческая морфология народной песни: Исследование. – Ленинград, 1987.
19. Квітка К. «А. В. Финагин. Русская народная песня <...>» // Музыка. – 1924. – №№ 1–3. – С. 44–49.
20. Квітка К. Ангемітонні примітиви і теорія Сокальського // Етнографічний вісник УАН. – 1928. – Кн. 6. – С. 67–84.
21. Квітка К. Вступні уваги до музично-етнографічних студій // Записки Етнографічного товариства. – 1925. – Кн. 1. – С. 8–27.
22. Квітка К. До питання про тюркський вплив на українську народну мелодику // Збірник Історико-філологічного відділу УАН. – 1928. – № 76-б. – 374–384. (Ювілейний збірник на пошану академіка М. С. Грушевського з нагоди шістдесятої річниці життя та сорокових роковин наукової діяльності: У 3 ч. – Київ, 1928. – Ч. 2. – С. 866–876).
23. Квітка К. Музична етнографія на Заході // Етнографічний вісник УАН. – 1925. – Кн. 1. – С. 72–76.
24. Квітка К. «Труды Государственного Института Музыкальной Науки (ГИМН). Песни Крыма. Собраны и записаны певцом-этнографом А. К. Кончевским <...>» // Записки Історико-філологічного відділу УАН. – 1925. – Кн. 5. – С. 239–250.
25. Квітка К. Пісенні форми з удвоє збільшеними ритмічними групами // Музыка. – 1923. – № 2. – С. 16–18; № 3. – С. 24–28.
26. Квітка К. Потреби в справі дослідження народної музики на Україні // Музыка. – 1925. – № 2. – С. 67–73; № 3. – С. 115–121.
27. Квітка К. Ритмічні паралелі в піснях слов'янських народів: Ритмічна форма АВВА в будові строфи // Музыка. – 1923. – № 1. – С. 19–23.

28. Квітка К. “A. Chybiński. Instrumenty muzyczne ludu polskiego na Podhalu.” // Записки Історико-філологічного відділу УАН. – 1926. – Кн. 7–8. – С. 580–587.
29. Квітка К. La système anémitonique pentatonique chez les peuples Slaves // Pamiętnik II. Zjazdu słowiańskich geografów i etnografów w Polsce w r. 1927. – Kraków, 1930. – Т. 2. – S. 196–200 (рос. переклад: Квитка К. Избранные труды: В 2 т. – Москва, 1971. – Т. 1. – С. 279–284).
30. Квітка К. “Sammelbände für vergleichende Musikwissenschaft <...>” // Музыка. – 1924. – №№ 1–3. – С. 43–44.
31. Квитка К. Об историческом значении календарных песен // Избранные труды: В 2 т. – Москва, 1971. – Т. 1. – С. 103–155.
32. Квитка К. Об историческом значении флейты Пана // Музыкальная фольклористика / Отв. ред. А. А. Банин. – Москва, 1986. – Вып. 3. – С. 244–257.
33. Квитка К. Парная флейта // Квитка Климент. Избранные труды: В 2 т. – Москва, 1973. – Т. 2. – С. 218–247.
34. Квитка К. Пентатоника в армянской народной песне // Квитка К. В. Музыкальный фольклор и музыкальная фольклористика на Кавказе (из рукописного наследия ученого). – Ереван, 2001. – С. 25–39.
35. Квитка К. Флейта Пана у народов Советского Союза // Етномузыка. – Львів, 2006. – Число 1. – С. 92–99. – (Наукові збірки ЛДМА імені М. В. Лисенка. – Вип. 12).
36. Квитка К. Этнографическое распространение пентатоники в Советском Союзе // Избранные труды: В 2 т. – Москва, 1973. – Т. 2. – С. 47–64.
37. Квитка К. Явления общности в мелодике и ритмике болгарских народных песен и песен восточных славян // Избранные труды: В 2 т. – Москва, 1971. – Т. 1. – С. 191–212.
38. Колесса Ф. До питання про український музичний стиль. – Львів, 1907 (Колесса Ф. Музикознавчі праці. – Київ, 1970. – С. 456–474).
39. Колесса Ф. З царини української музичної етнографії // Записки НТШ. – 1925. – Т. СXXXVI–СXXXVII. – С. 119–138 (Колесса Ф. Музикознавчі праці. – Київ, 1970. – С. 270–286).
40. Колесса Ф. Карпатський цикл народних пісень (спільних українцям, словакам, чехам і полякам) // Sbornik prací I Sjezdu Slovan-ských Filologů v Praze. – Praha, 1929. – Svazek 2. – S. 93–114.

41. Колесса Ф. Кілька слів про збирання і гармонізування українських народних пісень // Артистичний вісник. – 1905. – Зош. №№ 2–5 (= Колесса Ф. Музикознавчі праці. – Київ, 1970. – С. 444–455).
42. Колесса Ф. Народнописенні мелодії українського Закарпаття // Радянський Львів. – 1945. – № 1. – С. 41–58 (= Колесса Ф. Музикознавчі праці. – Київ, 1970. – С. 425–443).
43. Колесса Ф. Ритміка українських народних пісень. – Львів, 1907 (= Колесса Ф. Музикознавчі праці. – Київ, 1970. – С. 177–234).
44. Лисенко М. Народні музичні струменти на Україні // Зоря. – 1895, №№ 1, 4–8 і 10 (= Лисенко М. Народні музичні інструменти на Україні. – Київ, 1955).
45. Лисенко Н. Характеристика музыкальных особенностей малорусских дум и песен исполняемых кобзарем Вересаем // Записки Юго-Западного Отделения Императорского Географического Общества. – Киев, 1874. – Т. 1. – С. 359–364 (= Лисенко М. Характеристика музичних особливостей українських дум і пісень, виконуваних кобзарем Вересаєм. – Київ, 1955. – 95 с.).
46. Людкевич С. Головні напрямні й цілі порівняльних студій над т. зв. мандрівними мелодіями в українському фольклору // Людкевич С. Дослідження, статті, рецензії, виступи: У 2 т. – Львів, 2000. – Т. 2. – С. 204–214.
47. Людкевич С. До питання про драматичну програмну музику // Людкевич С. Дослідження, статті, рецензії, виступи: У 2 т. – Львів, 1999. – Т. 1. – С. 124–149.
48. Людкевич С. Кілька поправок до т. зв. питання про український пісенний стиль // Людкевич С. Дослідження, статті, рецензії, виступи: У 2 т. – Львів, 1999. – Т. 1. – С. 53–61.
49. Людкевич С. Націоналізм у музиці // Артистичний вісник. – 1905. – № 6. – С. 67–69; № 7–8. – С. 87–89; №№ 9–10. – С. 116–121 (Людкевич С. Дослідження, статті, рецензії, виступи: У 2 т. – Львів, 1999. – Т. 1. – С. 35–61).
50. Людкевич С. Передмова // Роздольський Й., Людкевич С. Галицько-руські народні мелодії: У 2 ч. – Львів, 1906. – Етнографічний збірник НТШ, т. 21. (Людкевич С. Дослідження, статті, рецензії, виступи: У 2 т. – Львів, 2000. – Т. 2. – С. 185–197).
51. Мироненко Я. Молдавско-украинские связи в музыкальном фольклоре: История и современность. – Кишинев, 1988.
52. Правдюк О. Міжнародні зв'язки в музичному фольклорі. – Київ, 1982.

53. Путилов Б. Методология сравнительного изучения фольклора. – Ленинград, 1976.
54. Рубцов Ф. Интонационные связи в песенном творчестве славянских народов: Опыт исследования. – Ленинград, 1962.
55. Рубцов Ф. Статьи по музыкальному фольклору. – Ленинград; Москва, 1973.
56. Сокальский П. Русская народная музыка великорусская и малорусская в ее строении мелодическом и ритмическом и в ее отличии от основ современной гармонической музыки. – Харьков, 1888 (= Сокальский П. Руська народна музика, російська і українська... – Київ, 1959).
57. Чекановска А. Музыкальная этнография: Методология и методика. – Москва, 1983.

*

58. Bartók Béla. Népzene és a szomszéd népek népzeneje. – Budapest, 1934 (Bartók Béla. Die Volksmusik der Magyaren und der benachbarten Volker. – Berlin, 1935; Bartók Béla. La musique populaire des Hongrois et des peuples voisins // Archivum Europe Centroorientales. – 1936. – Т. 2; Барток Бела. Народная музыка Венгрии и соседних народов. – Москва, 1966).
59. Bielawski Ludwik. Europejskie śpiewy ludowe // Bielawski Ludwik. Tradycje ludowe w kulturze muzycznej. – Warszawa, 1999. – S. 213–297.
60. Caraman Piotr. Obrząd kołędowania u Słowian i u Rumunów: Studia porównawcze. – Kraków, 1933.
61. Czekanowska Anna. Do dyskusji o stylu narodowym: Podstawowe pojęcia, główne punkty dyskusji metodologicznej, uzyskane wyniki a perspektywy badawcze // Muzyka. – 1990. – Nr. 1. – S. 3–18.
62. Czekanowska Anna. Główne kierunki i orientacje etnomuzykologii współczesnej: Refleksje metodologiczne. – Warszawa, 1983. (= Czekanowska Anna. Etnomuzykologia współczesna. – Bydgoszcz, 1987).
63. Czekanowska Anna. Ludowe melodie wąskiego zakresu w krajach słowiańskich. – Kraków, 1972.
64. Czekanowska Anna. Metoda porównawcza z perspektywy współczesnych doświadczeń badawczych // Sprawozdania Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk: Wydział Nauk o Sztuce. – 1989. – Nr 105. – S. 12–14.
65. Czekanowska Anna, Dadak-Kozicka J. Katarzyna. Nowoczesne badania porównawcze, problematyka i możliwości realizacyjne // Muzyka. – 1970. – Nr 2. – S. 27–35.

66. Elschekowá Alica. Strukturelle Frühformen slavischer Volksmusik // Anfänge der slavischen Musik. – Bratislava, 1966.
67. Stęszewski Jan. Szeptany przedtakt (Flüster Auftakt) w polskiej muzyce ludowej na tle problematyki porównawczej // Dzieło muzyczne. Teoria, historia, interpretacja: Księga pamiątkowa J. M. Chomińskiego. – Kraków, 1984. – S. 95–105.
68. Stęszewski Jan. Der Polnische Nationalcharakter in der Musik: Was ist das? // Stereotypen und Nationen / Ed. T. Walas. – Kraków, 1999. – S. 274–280.
69. Żerańska-Kominek Sławomira. Muzyka w kulturze: Wprowadzenie do etnomuzykologii. – Warszawa, 1995.

Богдан Луканиук, этномузыковед, канд. искусствоведения, профессор, ведущий научный сотрудник ПНИЛМЭ при Львовской национальной музыкальной академии имени Н. В. Лысенко (Львов), lukaniuk@ukr.net, +38 098 496 85 71.

Музыкальный фольклор. Сравнительное этномузыковедение

Программа для музыкальных вузов (III-IV уровней аккредитации) по специальности № 0202 «Музыкальное искусство», Специализации 7.020205-Б «Этномузыковедение» (Образовательно-квалификационная Степень «Магистр»)

Программа представляет итоговый этап изучения музыкального фольклора студентами-этномузыковедами, призвана синтезировать и закрепить их знания из двух предыдущих курсов – украинского и зарубежного музыкального фольклора.

В наши дни сравнительное этномузыковедение как отдельная дисциплина ещё не сложилась – она и далее находится в процессе своего становления. Однако, такое положение не лишает дисциплину права существования. Наоборот, систематическая разработка её методично-дидактических основ будет стимулировать молодых специалистов к теоретически осмысленным дальнейшим поискам в этом направлении.

Данный учебный курс нацелен на обобщающее ознакомление с важнейшими проблематиками и методиками сравнительных исследований, как они представлены в классической музыкально-фольклористической литературе. Поэтому прохождение предмета должно происходить в максимально творческой атмосфере и под руководством преподавателя с достаточным опытом собственных сравнительных исследований.

Весь курс разделяется на две части – теоретическую и историческую. В первой части излагаются главные методологические и методические принципы этномузыковедческих сравнительных студий, а во второй – рассматривается развитие компаративистических взглядов в исследовательской практике как отечественных исследователей, так и выдающихся ученых соседних стран.

Курс раскрывает ключевые вопросы компаративистики, её зарождения, генеральных проблем и основных исследовательских средств, также готовит студентов к дальнейшей самостоятельной практической работе, прививает навыки критического освоения литературы и сравнительного сопоставления отдельных научных трудов.

Ключевые слова: программа, музыкальный фольклор, сравнительное этномузыковедение, компаративистика, исследовательские средства.

Bohdan Lukaniuk, ethnomusicologist, PhD, prof., leading researcher at the Laboratory of Music Ethnology of Lviv National Musical Academy named after M. Lysenko (Lviv), lukaniuk@ukr.net, +38 098 496 85 71.

Musical Folklore. Comparative Ethnomusicology.

Program for musical high school (III-IV accreditation level) for specialty № 0202 “Musical Art”, Specialization 7.020205-Б “Ethnomusicology” (Master degree).

The program represents the final stage in the study of musical folklore by students of ethnomusicology, and is intended to synthesize and consolidate their knowledge from two previous courses – Ukrainian and foreign musical folklore.

Today, comparative ethnomusicology as a separate discipline has not quite developed – it is still in the process of its formation. However, this state does not deprive the discipline of the right to exist. Nevertheless, the systematic development of its methodological and didactic fundamentals will stimulate young specialists to theoretically conceived further searches in this direction.

This training course is aimed at a general introduction to the most important issues and methods of comparative researches as they are presented in the classical musical folklore literature. Therefore, the passage of the discipline should take place in the most creative atmosphere and under the guidance of a teacher with sufficient experience of their own comparative studies.

The whole course is divided into two parts – theoretical and historical. The first of them outlines the main methodological principles of ethnomusicological comparative studies, and in the second one, the development of comparative views in experimental practice is traced both by domestic scientists and the most prominent scientists of neighboring countries.

The course reveals the key issues of comparative studies, its origins, the general problems and the main research tools, etc., and prepares students for further independent practical work, develops the skills of critical attitude to literature and comparative studies of individual works.

Key words: program, musical folklore, comparative ethnomusicology, comparative studies, research tools.

Програма надійшла до редколегії 27.02.2017 р.